

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
bureau-onderzoek en grondboringen aan
het Westeinde te Westerbork, gemeente
Midden-Drenthe (Dr.)**

H. Buitenhuis

ARC-Rapporten 2005-48

Groningen
20 mei 2005
ISSN 1574-6887

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Naar aanleiding van het voornemen tot het plegen van woningbouw op een terrein op de hoek van de Roessinghkamplaan en Westeinde in Westerbork, gemeente Midden-Drenthe, is Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) gevraagd om een archeologisch inventariserend onderzoek door middel van bureau-onderzoek en grondboringen uit te voeren. In het kader van de aan te vragen bouwvergunning heeft het bureau Syncera De Straat uit Groningen Archaeological Research & Consultancy verzocht deze boringen in combinatie met het milieukundig bodemonderzoek uit te voeren. Hiertoe zijn door Syncera De Straat op 9 mei 2005 acht boringen ten behoeve van de archeologie gezet, die door dr. H. Buitenhuis (Archaeological Research & Consultancy) zijn beschreven en uitgewerkt.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksterrein heeft een omvang van ca. 2600 m², en is gelegen op de hoek van de Roessinghkamplaan en het Westeinde in Westerbork, gemeente Midden-Drenthe (afb. 1 en 3). Het terrein is in het nationaal archeologische databestand ARCHIS aangemeld onder onderzoeksnummer 12214. Een deel van het terrein is bebouwd. De boringen zijn op het erf om deze bebouwing gezet, deels in (gras)perken of onder bestrating.

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2005/100
Provincie	Drenthe
Gemeente	Midden-Drenthe
Plaats	Westerbork
Toponiem	Westeinde
Kaartblad	17O
Coördinaten	237.074/541.111
Periode	–
Type object	erf om bebouwing
Type bodem	zand
Geomorfologie	dekzandrug op keileem

1.4 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek was, het terrein onderzoeken op de aanwezigheid en kwaliteit van archeologische resten. Daartoe zijn de volgende vragen gesteld:

- 1 *Welke bodem is op het terrein aanwezig en is deze onverstoord?*
- 2 *Zijn er voor archeologie interessante lagen?*
- 3 *Zijn er archeologische indicatoren?*
- 4 *Wat is, indien aanwezig, de aard, kwaliteit en begrenzing van de archeologische resten?*

1.5 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken zijn op het onderzoeksterrein in totaal acht boringen gezet ten behoeve van de archeologie (afb. 3 en bijlage 1). Voorafgaande aan het veldwerk is bureaustudie verricht naar mogelijke archeologische waarden van het terrein en in de naaste omgeving. De boringen zijn verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele, indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen.

De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 10 cm. Naast het boren is, voor zover mogelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het terrein en het inspecteren van ontsluitingen. De vondstzichtbaarheid was slecht door begroeiing en bestrating.

2 Resultaten

2.1 Bureau-onderzoek en geo-archeologische context

Het terrein is gelegen op een grondmorene bedekt met dekzand (geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000). De bodem bestaat uit zand. De archeologische

verwachting van het onderzoeksterrein is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) middelhoog tot hoog (afb. 2). Westerbork is een oud esdorp. Het centrum van van Westerbork is als archeologisch monument geregistreerd (AMK-nr. 14470). Op enige honderden meters afstand van het onderzoeksterrein zijn waarnemingen gedaan. Het betreft aardewerk uit de Late Middeleeuwen (nr. 239830) en Nieuwe Tijd (nr. 30033) en mesolithisch vuursteen (nr. 239796).

2.2 Bodemopbouw

De bodem bestaat, van onder naar boven, uit (bijlage 1):

- 1 keileem of keizand vanaf 160–140 cm beneden maaiveld,
- 2 dekzand, tussen 0 en 140/160 cm beneden maaiveld.

Het keileem of keizand gaat geleidelijk over in matig grof dekzand. In de bovenkant van het keileem is een donkere laag aangetroffen. Dit zou een restant kunnen zijn van een oude bodem, die later door het dekzand is overdekt. Het dekzand reikt tot het maaiveld. Er zijn geen resten van een podzolbodem in aangetroffen. Indien er sprake is geweest van bodemvormingen in het dekzand, is dit door recente activiteiten zoals woningbouw, tuinaanleg en bestrating verdwenen.

2.3 Vondsten

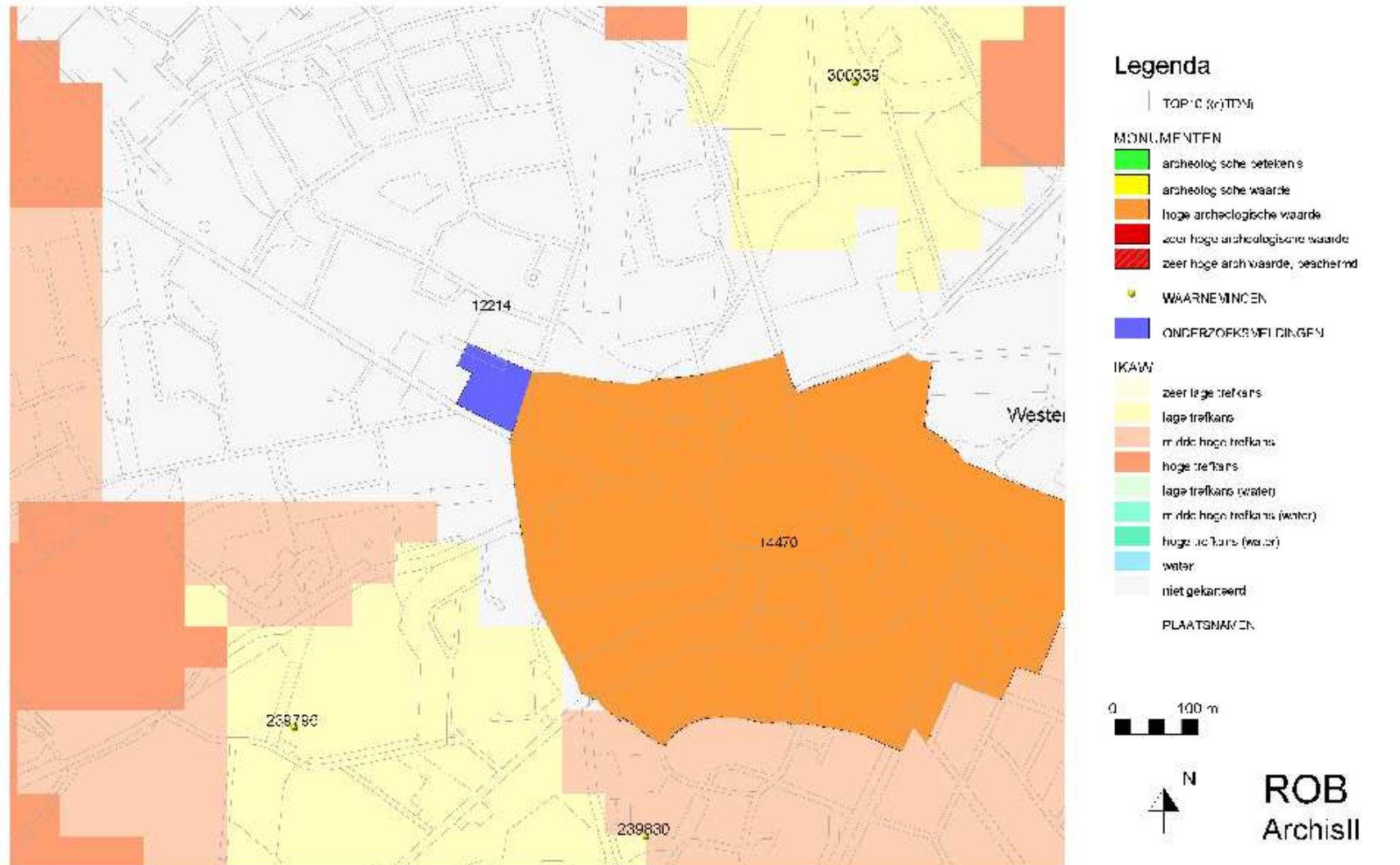
Tijdens het archeologische onderzoek zijn er geen vondsten in de boorkernen aangetroffen. Ook aan het oppervlak zijn geen archeologische vondsten gedaan.

3 Conclusies

Het archeologisch onderzoek leidt tot de volgende beantwoording van de gestelde vragen.

- 1 *Welke bodem is op het terrein aanwezig en is deze onverstoorde?*
Op het terrein is dekzand op keileem aangetroffen. De top van het keileem lijkt intact. De top van het dekzand is verstoord.
- 2 *Zijn er voor archeologie interessante lagen?*
De top van het keileem is niet interessant voor de archeologie. De top van het dekzand is wel interessant, doch deze is verstoord, waardoor geen archeologische resten zijn te verwachten.
- 3 *Zijn er archeologische indicatoren?*
Er zijn geen archeologische indicatoren waargenomen.
- 4 *Wat is, indien aanwezig, de aard, kwaliteit en begrenzing van de archeologische resten?*
Omdat de top van het dekzand is verstoord en er geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, is er geen sprake van een vindplaats.

23-05-2005

Afbeelding 2 Ligging van het onderzoeksterrein in blauw (nr. 12214) op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden met de nabijgelegen archeologische monumenten en waarnemingen. Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Archis II, 23 mei 2005.

Afbeelding 3 Ligging van de boorpunten op het onderzoeksterrein. Kaart: B. Schomaker.

4 Aanbeveling

Omdat er geen sprake kan zijn van een vindplaats, is er geen bezwaar voor de uitvoering van de voorgenomen activiteiten. Dit laat onverlet, dat eventueel toch aangetroffen archeologische resten onverwijld dienen te worden gemeld aan het bevoegd gezag.¹

¹Provinciaal archeoloog, Dr. W.A.B. van der Sanden, Drents Plateau, postbus 117, 9400 AC Assen, tel: 0592-305930.

Bijlage 1 Boorstaten

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

BV	bouwvoor	Lz1	leem, zwak zandig	g1	zwak grindig
FZ	zand	Lz3	leem, sterk zandig	h1	zwak humeus

boring 1 X=237076.00 Y=541112.00					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
10	BV		geleidelijk	bruin	
60	FZ		scherp	bruin	matig grof zand, puinfragmenten
140	FZ		scherp	lichtgeel	matig grof zand
150	Lz1		geleidelijk	lichtgrijs	zwak ijzerrijk
190	Lz3	g1	diffuus	donkerbruin	oud oppervlak ?
220	Lz3	g1	geleidelijk	bruingrijs	
300	Lz3	g1		lichtgrijs	kiezels
boring 2 X=237094.00 Y=541121.00					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
5	BV		geleidelijk	bruin	
50	FZ		scherp	lichtgrijs	opgebracht
90	FZ		geleidelijk	donkerbruin	matig grof zand
200	FZ	g1		lichtgeelgrijs	matig grof zand
boring 3 X=237084.00 Y=541098.00					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
10	BV		geleidelijk	bruin	
60	FZ		geleidelijk	grijsbruin	matig grof zand, enkele baksteen fragmenten
160	FZ		geleidelijk	lichtgeel	matig grof zand
180	Lz3			lichtbruingrijs	sterk ijzerrijk
boring 4 X=237084.00 Y=541136.00					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
10	BV			bruin	
80	FZ		scherp	lichtgrijswit	opgebracht matig fijn zand
160	FZ		geleidelijk	lichtbruin	matig grof zand
180	FZ		geleidelijk	grijsbruin	
200	Lz3			bruingrijs	
boring 5 X=237057.00 Y=541107.00					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
40	BV				bestraat
140	FZ	h1	geleidelijk	donkerzwartgrijs	recente plantenresten, tuingrond ?
150	FZ			lichtgeelbruin	matig grof zand
boring 6 X=237040.00 Y=541120.00					
<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	BV		scherp	donkerzwartgrijs	
90	FZ		diffuus	lichtbruin	op 80 cm baksteen fragment
140	FZ		geleidelijk	lichtgeelbruin	matig grof zand
190	Lz1		geleidelijk	lichtgrijs	
200	Lz3			lichtbruingrijs	matig ijzerrijk

boring 7 X=237039.00 Y=541129.00

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	BV		geleidelijk	donkerzwartgrijs	
100	FZ		diffuus	bruingrijs	baksteen fragmenten
120	FZ			donkerbruin	matig grof zand

boring 8 X=237047.00 Y=541130.00

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
120	BV		scherp	donkergrijs	bovenin veel puin
140	FZ			lichtgeel	matig grof zand
